

Esikoulu

Esikoulun opetussuunnitelma Lpfö 98

Päivitetty 2010

Kouluvirasto

Esikoulun opetussuunnitelma Lpfö 98

Päivitetty 2010

Asetus esikoulun opetussuunnitelmasta (SKOLFS 1998:16)

Tähän esikoulun opetussuunnitelmaan painokseen on kirjattu kaikki muutokset, jotka ovat mukana asetuksissa SKOLFS 2010:35 ja SKOLFS 2011:69. Mukana on muun muassa tiettyjen tavoitteiden ja suuntaviivojen selvennyksiä ja täydennyksiä sekä seurantaa, arviointia ja kehitystä koskevia täydentäviä kappaleita, esikoulunopettajien ja esikoulun johtajien vastuuta koskevia täydentäviä kappaleita sekä sopeutuksia koululakiin (2010:800).

Esikoulun opetussuunnitelma Lpfö 98 (päivitetty 2010) tuli voimaan 1. heinäkuuta 2011. SKOLFS 2011:69:n mukaiset muutokset tulivat voimaan 1. elokuuta 2011.

Suomennos: Riina Heikkilä ja Tarja Salo

Tilausosoite:
Fritzes kundservice
106 47 Stockholm
Puhelin 08-598 191 90
Faksi 08-598 191 91
S-posti order.fritzes@nj.se
www.fritzes.se

2. painos
ISBN 978-91-38325-86-5
Valokuvat: Michael McLain
Graafinen suunnittelu: Ordförrådet AB
Paino: ilmastoneutraali yritys Edita, 2011
Tukholma 2011

Sisältö

1. Esikoulun arvopohja ja tehtävät

2. Tavoitteet ja suuntaviivat

2.1 Normit ja arvot

2.2 Kehitys ja oppiminen

2.3 Lasten vaikutusvalta

2.4 Esikoulu ja koti

2.5 Esikoululuokan, koulun ja vapaa-ajankodin yhteistyö

2.6 Seuranta, arviointi ja kehitys

2.7 Esikoulun johtajan vastuu

1. Esikoulun arvopohja ja tehtävät

Perustavat arvot

Esikoulun toiminta perustuu demokratiaan. Koululaissa (2010:800) säädetään, että esikoulun koulutuksen tarkoituksena on, että lapsi oppii ja kehittää tietoja ja arvoja. Esikoulun tulee edistää kaikkien lasten kehitystä ja oppimista sekä elinikäistä oppimishalua. Esikoulun tärkeä tehtävä on välittää ja ankkuroida ihmisoikeuksien kunnioitusta ja niitä demokraattisia arvoja, jotka ovat Ruotsin yhteiskunnan perusta. Kaikkien esikoulun piirissä toimivien tulee edistää jokaisen ihmisen omanarvon kunnioitusta ja kunnioitusta yhteistä ympäristöämme kohtaan.

Ihmiselämän loukkaamattomuus, yksilön vapaus ja integriteetti, kaikkien ihmisten samanarvoisuus, sukupuolten välinen tasa-arvo ja solidaarisuus heikkoja ja vaikeissa olosuhteissa eläviä kohtaan ovat arvoja, joita esikoulun tulee ylläpitää lasten parissa tehtävässä työssä.

Arvopohja ilmaisee eettistä suhtautumistapaa, jonka tulee leimata toimintaa. Toisista ihmisistä välittäminen ja toisten huomioiminen, kuten myös oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo sekä omat ja muiden oikeudet tulee tuoda esiin ja tehdä näkyviksi toiminnassa. Lapset oppivat eettiset arvot ja normit ennen kaikkea konkreettisten kokemusten avulla. Aikuisten suhtautuminen vaikuttaa siihen, kuinka lapset ymmärtävät ja kunnioittavat demokraattisessa yhteiskunnassa vallitsevia oikeuksia ja velvollisuuksia. Siksi aikuiset ovat tärkeitä esikuvia.

Perustavien arvojen korostaminen vaatii, että arvot tuodaan esiin päivittäisessä toiminnassa. Toiminnan tulee perustua demokratiaan ja luoda sitä tietä pohja vastuun ja mielenkiinnon lisääntymiselle lasten keskuudessa, niin että nämä voivat aikaa myöten ottaa aktiivisesti osaa yhteiskunnan toimintaan.

Ymmärtämys ja inhimillisuus

Esikoulun tulee hyödyntää ja kehittää lapsen kykyä tuntea vastuuta ja sosiaalista toimintavalmiutta, jotta tämä oppii solidaarisuutta ja suvaitsevuutta jo varhain.

Esikoulun tulee rohkaista ja vahvistaa lapsen myötätuntoa ja eläytymiskykyä toisten ihmisten tilannetta kohtaan. Yksilön hyvinvoinnista ja kehityksestä huolehtimisen tulee leimata toimintaa. Yksikään lapsi ei saa joutua esikoulussa syrjinnän kohteeksi sukupuolen, etnisen kuulumuksen, uskonnon tai muun uskonkäsityksen, läheisten seksuaalisen suuntautumisen tai toimintarajoitteen takia eikä myöskään joutua muun loukkaavan kohtelun kohteeksi. Toiminnan tavoitteena tulee olla, että lapsen kyky tuntea empatiaa ja välittää muista kehittyvät, kuten myös avoimuus ja kyky kunnioittaa ihmisten erilaisia käsityksiä ja elintapoja. Lasten tarvetta pohdiskella ja keskustella elämänkysymyksistä toisten kanssa tulee tukea.

Lisääntyvä liikkuvuus rajojen yli tuo esikouluun monikulttuurisuutta, mikä antaa lapsille mahdollisuuden oppia kunnioittamaan kaikkia ihmisiä näiden taustaan katsomatta.

Asiallisuus ja monipuolisuus

Esikoulun tulee olla avoin erilaisille näkemyksille ja rohkaista niiden esiintuomista. Jokaiselle lapselle tulee antaa mahdollisuus muodostaa omia käsityksiä ja tehdä valinta omien edellytysten perusteella. Näin luodaan pohja ja kasvuedellytykset osallisuudelle ja luottamukselle omiin kykyihin. Kaikkien vanhempien on vastaavanlaisella luottamuksella voitava jättää lapsensa esikouluun tietoisina siitä, ettei lapseen vaikuteta yksipuolisesti jonkin näkemyksen hyväksi.

Kaikkien esikoulussa toimivien tulee puolustaa koululaissa ja tässä opetussuunnitelmassa mainittuja perusarvoja ja selkeästi vastustaa kaikkea, mikä on näiden arvojen vastaista. Aikuisten tapa kohdella tyttöjä ja poikia, kuten myös näihin kohdistetut vaatimukset ja odotukset, muokkaavat osaltaan tyttöjen ja poikien käsitystä siitä, mikä on naisellista ja mikä miehistä. Esikoulun tulee toimia vastavoimana perinteisille sukupuolikäsityksille ja sukupuolirooleille. Tyttöillä ja pojilla tulee esikoulussa olla samat mahdollisuudet kokeilla ja kehittää kykyjään ja kiinnostuksen kohteitaan, ilman stereotyyppisten sukupuoliroolien rajoituksia.

Koululaissa säädetään, että esikoulussa annettavan koulutuksen tulee, missä hyvänsä sitä järjestetäänkin, olla samanarvoista. Samanarvoisuusnormit mainitaan kansallisissa tavoitteissa, ja esikoulun tulee toimia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Huolenpidon jokaisen yksittäisen lapsen hyvinvoinnista, turvallisuudesta, kehityksestä ja oppimisesta tulee antaa leimansa esikoulutyölle. Lasten erilaiset edellytykset ja tarpeet tulee ottaa huomioon. Se merkitsee, että toiminta ei voi olla kaikkialla samanlaista ja että esikoulun resursseja ei siksi voida jakaa tasan.

Esikoulun tehtävät

Esikoulun tulee luoda pohja elinikäiselle oppimiselle. Toiminnan tulee olla hauskaa, turvallista ja opettavaista kaikille siihen osallistuville lapsille. Esikoulun tulee stimuloida lasten kehitystä ja oppimista ja tarjota turvallista huolenpitoa. Toiminnan lähtökohtana tulee olla kokonaisnäkemys lapsesta ja lapsen tarpeista, ja toiminnan tulee olla sellaista, että huolenpito, kehitys ja oppiminen muodostavat kokonaisuuden. Lapsen kehitystä vastuuntuntoiseksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi tulee edistää yhteistyössä kodin kanssa.

Vanhemmat ovat vastuussa lapsen kasvatuksesta, kehityksestä ja vartumisesta ja esikoulun tulee tukea heitä tässä tehtävässä. Esikoulun tehtävänä on yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa toimia niin, että jokainen lapsi saa mahdollisuuden kehittyä omien edellytystensä mukaisesti.

Toiminta tulee mukauttaa kaikille esikoulua käyville lapsille sopivaksi. Lapsen, joka tilapäisesti tai pysyvästi tarvitsee enemmän tukea ja virikkeitä kuin toiset lapset, tulee saada tätä tukea omien tarpeidensa ja edellytystensä mukaisesti niin, että hän voi kehittyä mahdollisimman pitkälle.

Henkilöstön kyky ymmärtää ja toimia yhdessä lapsen kanssa ja saada vanhempien luottamus on tärkeää, jotta esikouluajasta tulisi positiivinen tuki niille lapsille, joilla on vaikeuksia. Kaikkien lasten tulee saada kokea sitä tyydytystä, mitä edistyminen, vaikeuksien voittaminen ja ryhmään kuulumisen tunne tarjoavat.

Esikoulun tulee ottaa huomioon, että lapset elävät eri elinympäristöissä ja että nämä omien kokemustensa pohjalta yrittävät ymmärtää ja luoda yhteyksiä ja merkityksiä asioille. Aikuisten tulee antaa lapsille tukea luottamuksen ja itseluottamuksen kehityksessä. Lapsen uteliaisuutta, yritteliäisyyttä ja mielenkiintoa tulee rohkaista ja tämän oppimishalua tulee stimuloida. Esikoulun tehtävään kuuluu kehittää sekä lapsen kykyjä ja kulttuurituottamista että kulttuuriperinnön – arvojen, perinteiden, historian, kielen ja taitojen – siirtämistä sukupolvelta toiselle.

Ruotsin yhteiskunnan kansainvälistyminen asettaa suuria vaatimuksia ihmisten kyvyille elää ymmärtäen kulttuurisen moninaisuuden mukanaan tuomia arvoja. Esikoulu on sosiaalinen ja kulttuurinen kohtauspaikka, joka voi vahvistaa tätä kykyä ja valmistaa lapsia elämään kansainvälistyvässä yhteiskunnassa. Tietoisuus omasta kulttuuriperinnöstä ja muihin kulttuureihin tutustuminen auttaa lasta kehittämään kykyä ymmärtää toisten ehtoja ja arvoja ja eläytyä niihin. Esikoulu voi auttaa kansallisiin vähemmistöihin kuuluvia lapsia ja ulkomaalaistaustaisia lapsia kehittämään monikulttuurisen kuuluvuuden.

Esikoulun tulee tarjota lapsille turvallinen ympäristö, joka samalla haastaa ja houkuttelee leikkiin ja toimintaan. Sen tulee inspiroida lapsia tutkimaan ympäröivää maailmaa. Esikoulussa lasten tulee kohdata aikuisia, jotka näkevät jokaisen lapsen mahdollisuudet ja ovat sitoutuneet työhönsä yksittäisten lasten ja lapsiryhmän parhaaksi.

Kyky kommunikoida, etsiä uutta tietoa ja tehdä yhteistyötä on välttämätön yhteiskunnassa, jota leimaa suuri informaatiovirta ja nopea muutostahti. Esikoulun tulee luoda pohja, jonka avulla lapset ajan myötä voivat hankkia sellaiset tiedot ja taidot, jotka muodostavat yhteisen viitekehyksen yhteiskunnan kaikille jäsenille.

Lasten tulee saada mahdollisuus kehittää kykyään huomioida ja pohdiskella. Esikoulun tulee olla elävä sosiaalinen ja kulttuurinen ympäristö, joka stimuloi lapsia tekemään aloitteita ja joka kehittää lasten sosiaalista ja kommunikatiivista osaamista. Lapsen tulee myös saada mahdollisuus syventyä itseksään erilaisiin kysymyksiin ja etsiä vastauksia ja ratkaisuja.

Leikki on tärkeää lapsen kehitykselle ja oppimiselle. Leikin käytön tietoisena menetelmänä jokaisen lapsen kehityksen ja oppimisen edistämiseksi tulee leimata esikoulun toimintaa. Leikin ja mielihyvää tuottavan oppimisen eri muodot stimuloivat mielikuvitusta, myötäelämistä, kommunikaatiota ja kykyä symboliseen ajatteluun sekä kykyä yhteistyöhön ja ongelmanratkaisuun. Lapsi saa luovan ja ilmaisevan leikin avulla mahdollisuuksia ilmaista ja työstää kokemuksiaan ja tunteitaan.

Esikoulun tulee edistää lasten oppimista. Tämä edellyttää aktiivista keskustelua työtiimissä siitä, mitä käsitteet tieto ja oppiminen merkitsevät.

Tieto ei ole yksiselitteinen käsite. Tietoa ilmaistaan eri muodoissa – kuten esimerkiksi faktoina, ymmärryksenä, valmiuksina ja perehtyneisyytenä – ja nämä edellyttävät toinen toistaan ja toimivat yhdessä. Toiminnan lähtökohtana tulee olla lasten kokemusmaailma, mielenkiinnon kohteet, motivaatio ja halu hankkia tietoa. Lapset hakevat ja saavat tietoa leikin ja sosiaalisen yhteispelin avulla ja tutkimalla ja luomalla, mutta myös tarkkailemalla, keskustelemalla ja pohtimalla. Teemakeskeisellä työtavalla lasten oppiminen voi olla monipuolista ja saumatonta.

Oppimisen tulee perustua sekä aikuisten ja lasten keskinäiseen yhteistyöhön että lasten oppimiseen toisiltaan. Lapsiryhmä tulee nähdä tärkeänä ja aktiivisena osana kehitystä ja oppimista. Esikoulun

tulee auttaa lasta kehittämään myönteinen käsitys itsestään oppivana ja luovana yksilönä. Lasta tulee auttaa tuntemaan luottamusta omaan kykyynsä ajatella, toimia, liikkua ja oppia, ts. sivistää itseään eri näkökannoilta, kuten älylliseltä, kielelliseltä, eettiseltä, käytännölliseltä, aistilliselta ja esteettiseltä näkökannalta.

Lasten tulee saada aikuisilta virikkeitä ja ohjausta voidakseen omin neuvoin kehittää osaamistaan ja hankkia uusia tietoja ja valmiuksia. Tällainen suhtautumistapa edellyttää, että eri kieli- ja tietomuodot ja eri tavat oppia tasapainotetaan yhdeksi kokonaisuudeksi.

Kieli ja oppiminen kuuluvat erottamattomasti yhteen, kuten myös kielen ja identiteetin kehittyminen. Esikoulun tulee panostaa määrätietoisesti jokaisen lapsen kielellisen kehityksen tukemiseen ja rohkaista ja hyödyntää lapsen uteliaisuutta ja kiinnostusta kirjoitetun kielen maailmaan. Ulkomaalaistaustaiset lapset, jotka kehittävät äidinkieltään, saavat paremmat mahdollisuudet oppia ruotsia ja myös kehittää tietojaan ja taitojaan muilla alueilla. Esikoulun on koululain mukaan myötävaikutettava, jotta lapset, joiden äidinkieli on muu kieli kuin ruotsi, saavat mahdollisuuden kehittää sekä ruotsin kieltä että äidinkieltään.

Eri ilmaisumuotojen, kuten kuvien, laulun ja musiikin, draaman, rytmiikan, tanssin ja liikkeen sekä puhe- ja kirjakielen, avulla luominen ja kommunikoiminen muodostavat sekä sisällön että menetelmän esikoulun pyrkimyksille edistää lasten kehitystä ja oppimista. Tähän kuuluvat myös eri materiaalien ja tekniikoiden avulla muotoileminen ja rakentaminen eri tavoin. Multimediaa ja informaatiotekniikkaa voi esikoulussa käyttää sekä luovissa prosesseissa että sovelluksina.

Esikoulun tulee panna paljon painoa ympäristö- ja luonnonsuojeluasioihin. Ympäristöä säästävän suhtautumistavan ja positiivisen tulevaisuudenuskon tulee leimata esikoulun toimintaa. Esikoulun tulee myötävaikuttaa niin, että lapset oppivat säästävän suhtautumistavan luontoa ja ympäristöä kohtaan ja että nämä ymmärtävät osuutensa luonnon kiertokulussa. Toiminnan tulee auttaa lapsia ymmärtämään, kuinka arkielämä ja työ voidaan muotoilla niin, että ne toimivat paremman ympäristön hyväksi sekä nyt että tulevaisuudessa.

Esikoulun tulee tarjota lapsille, heidän ikäänsä ja esikoulussa viettämäänsä aikaan suhteutettuna, tasapainoinen päivärytmi ja ympäristö. Sekä huolenpidon että hoivan, kuten levon ja muiden toimien, tulee yhteen punnituina muodostaa tasapainoinen kokonaisuus.

Lasten tulee voida omistautua erilaisille toiminnoille päivän aikana. Esikoulutoiminnan tulee antaa tilaa lapsen omille suunnitelmille, mielikuvitukselle ja luovuudelle leikissä ja oppimisessa sekä sisä- että ulkotiloissa. Ulkona tulee tarjota mahdollisuus leikkiin ja muihin toimintoihin sekä suunnitellussa ympäristössä että luonnossa.

2. Tavoitteet ja suuntaviivat

Tavoitteissa kuvataan esikoulutyön suuntausta ja siten myös esikoulun odotettua laadunkehitystä.

Esikoulun henkilöstön **suuntaviivoissa** kuvataan osaksi esikoulunopettajan vastuuta siitä, että työ tapahtuu opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti ja osaksi jokaisen esikoulun työtiimiin kuuluvan vastuuta. Kaikkien esikoulussa työskentelevien on noudatettava esikoulun opetussuunnitelmasta ilmi käyviä normeja ja arvoja sekä myötävaikutettava esikoulun tehtävän toteuttamiseen.

2.1 NORMIT JA ARVOT

Esikoulun tulee aktiivisesti ja tietoisesti vaikuttaa lapsiin ja stimuloida lapsia, jotta nämä oppisivat ymmärtämään yhteiskuntamme yhteiset demokraattiset arvot ja omaksuisivat ne aikaa myöten.

Tavoitteet

Esikoulun tavoitteena on, että jokainen lapsi kehittää

- avoimuutta, kunnioitusta, solidaarisuutta ja vastuuta
- kyvyn ottaa toiset ihmiset huomioon ja eläytyä toisten tilanteisiin sekä halun auttaa toisia
- kyvyn tarkkailla ja pohdiskella sekä ottaa kantaa erilaisiin arkipäivän eettisiin pulmiin ja elämänkysymyksiin
- kyvyn ymmärtää, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia katsomatta sosiaaliseen taustaan, sukupuoleen, etniseen kuuluvuuteen, uskontoon tai muuhun uskontokäsitykseen, seksuaaliseen suuntaukseen tai toimintarajoitteeseen
- kunnioitusta kaikkea elävää kohtaan ja kyvyn kantaa huolta lähiympäristöstään.

Suuntaviivat

Esikoulunopettajien tulee vastata siitä

- että jokaisen lapsen tarpeita kunnioitetaan ja tarpeisiin vastataan ja että jokainen lapsi saa tuntea oman arvonsa
- että esikoulu noudattaa demokraattista työtapaa, jossa lapset ovat aktiivisesti osallisina
- että oman lapsiryhmän työtä ja yhteisoloa varten kehitetään normeja.

Työtiimin tulee

- osoittaa kunnioitusta yksilöä kohtaan ja vaikuttaa niin, että esikouluun luodaan demokraattinen ilmapiiri, jossa yhteenkuuluvuus ja vastuuntunto voivat kehittyä ja jossa lapset saavat mahdollisuuden osoittaa solidaarisuutta
- stimuloida lasten yhteistyötä ja auttaa heitä työstämään konflikteja sekä selvittämään väärinkäsitykset, tekemään kompromisseja ja kunnioittamaan muita
- tuoda esiin ja problematisoida eettisiä ongelmia ja elämänkysymyksiä
- kiinnittää lasten huomio siihen, että ihmisillä on eri näkemyksiä ja arvoja, jotka vaikuttavat näiden näkemyksiin ja toimimiseen
- tehdä yhteistyötä kodin kanssa, kun kyse on lastenkasvatuksesta, ja keskustella vanhempien kanssa esikoulun säännöistä ja suhtautumistavoista.

2.2 KEHITYS JA OPPIMINEN

Esikoulun toimintaa tulee leimata pedagogiikka, jossa huolenpito, hoiva, kasvatusta ja oppiminen muodostavat kokonaisuuden. Toiminta tulee toteuttaa niin, että se stimuloi ja haastaa lapsen kehitystä ja oppimista. Ympäristön tulee olla avoin, sisällyksellinen ja innostava. Toiminnan tulee edistää leikkiä, luovuutta ja innostavaa oppimista sekä hyödyntää ja vahvistaa lapsen halua oppia ja hankkia uusia kokemuksia, tietoja ja valmiuksia.

Toiminnan tulee tukea lapsia kehittämään ymmärrystä itsestään ja ympäristöstään. Tutkimisen, uteliaisuuden ja halun oppia tulee olla esikoulutoiminnan perusta. Lasten kokemusten, mielenkiinnon kohteiden, tarpeiden ja näkemysten tulee olla sen lähtökohtana. Lasten ajatusten ja ideoiden virta tulee hyödyntää moninaisuuden luomiseksi oppimiseen.

Tavoitteet

Esikoulun tavoitteena on, että jokainen lapsi

- kehittää identiteettiään ja tuntee siinä turvallisuutta
- kehittää uteliaisuuttaan ja halua ja kykyä leikkiä ja oppia
- kehittää itsenäisyyttään ja luottamusta omiin kykyihinsä
- tuntee osallisuutta omaan kulttuuriinsa ja oppii tuntemaan ja kunnioittamaan muita kulttuureja
- kehittää kykyään toimia yksin ja ryhmässä, ratkaista konflikteja ja ymmärtää oikeuksia ja velvollisuuksia sekä ottaa vastuuta yhteisistä säännöistä

- kehittää motoriikkaa, koordinaatiokykyä ja käsitystä kehosta sekä oppii ymmärtämään, kuinka tärkeää omasta terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtiminen on
- oppii ja tarkentaa käsitteiden sisältöä, näkee yhteyksiä ja keksii uusia tapoja ymmärtää ympäröivää maailmaa
- kehittää kykyään kuunnella, pohdiskella ja ilmaista omia mielipiteitään sekä koettaa ymmärtää muiden näkökantoja
- kehittää vivahteikasta puhekieltä, sanavarastoa ja käsitteitä sekä kykyä leikkiä sanoilla, kertoa, ilmaista ajatuksia, esittää kysymyksiä, argumentoida ja kommunikoida toisten kanssa
- kehittää kiinnostusta kirjoitettua kieltä kohtaan sekä oppii ymmärtämään symboleja ja niiden kommunikatiivisia merkityksiä
- kehittää kiinnostusta kuviin, teksteihin ja eri medioihin sekä kykyä käyttää ja tulkita niitä ja keskustella niistä
- kehittää kykyään luovuuteen ja kykyään välittää kokemuksia ja ajatuksia monissa ilmaisumuodoissa, kuten leikkinä, kuvina, liikkeenä, lauluna, musiikkina, tanssina ja draamana
- kehittää tilan, muodon, sijainnin, suunnan ja perustavien määrien, lukumäärien, järjestysten ja numerokäsitteiden ymmärrystä sekä mittauksen, ajan ja muutoksen ymmärrystä
- kehittää kykyään käyttää matematiikkaa tutkiakseen, pohtiakseen ja kokeillakseen eri ratkaisuja kysymyksiinsä ja muiden kysymyksiin
- kehittää kykyään erottaa, ilmaista, tutkia ja käyttää matemaattisia käsitteitä ja käsitteiden välisiä yhteyksiä
- kehittää matemaattista kykyään esittääkseen ja seuratakseen matemaattisia pohdiskeluja
- kehittää kiinnostusta ja ymmärtämystä luonnon eri kiertokulkuja ja ihmisten, luonnon ja yhteiskunnan keskinäisiä vaikutuksia kohtaan
- kehittää ymmärrystään luonnontieteitä ja luonnon keskinäisiä yhteyksiä kohtaan, kuten tietoaan kasveista, eläimistä ja yksinkertaisemmista kemiallisista prosesseista ja fysikaalisista ilmiöistä
- kehittää kykyään pohdiskella, tutkia ja dokumentoida sekä esittää kysymyksiä ja keskustella luonnontieteestä
- kehittää kykyään pohdiskella arkipäivän tekniikkaa ja tutkia, kuinka yksinkertainen tekniikka toimii
- kehittää kykyään rakentaa, luoda ja konstruoida eri tekniikoiden, materiaalien ja työvälineiden avulla

- kehittää kulttuurista identiteettiään ja kykyään kommunikoida sekä ruotsiksi että äidinkielellään, kun lapsen äidinkieli on jokin muu kuin ruotsi.

Suuntaviivat

Esikoulunopettajan tulee vastata siitä,

- että työ lapsiryhmässä toteutetaan niin, että lapsi
 - saa edellytykset kehitykseen ja oppimiseen ja samalla virikkeitä kaikkien kykyjensä käyttämiseksi
 - kokee, että uusien asioiden oppiminen on hauskaa ja mielekästä
 - kohtaa uusia haasteita, jotka stimuloivat halua hankkia uusia valmiuksia, kokemuksia ja taitoja
 - saa tukea ja virikkeitä sosiaalisessa kehityksessään
 - saa hyvät edellytykset solmia kestäviä suhteita ja tuntea olonsa turvalliseksi ryhmässä
 - saa virikkeitä ja haasteita kielellisessä ja kommunikatiivisessa kehityksessään
 - saa virikkeitä ja haasteita matemaattisessa kehityksessään
 - saa virikkeitä ja haasteita kiinnostuksessaan luonnontieteitä ja tekniikkaa kohtaan
 - saa tukea ja virikkeitä motorisessa kehityksessään
 - saa hyvää huolenpitoa ja tasapainoisen päivärytmin.

Työtiimin tulee

- tehdä yhteistyötä tarjotakseen hyvän ympäristön kehitykselle, leikille ja oppimiselle sekä erityisesti huomioida ja auttaa niitä lapsia, jotka jostakin syystä tarvitsevat tukea kehitykselleen
- hyödyntää lapsen tiedonhalua ja halua ja innostusta oppia sekä vahvistaa lapsen luottamusta omiin kykyihinsä
- stimuloida ja erityisesti tukea niitä lapsia, joilla on erilaisia vaikeuksia
- esittää haasteita lapsen uteliaisuudelle ja orastavalle kielelliselle, kommunikatiiviselle, matemaattiselle, luonnontieteelliselle ja tekniselle ymmärrykselle
- tarjota lapselle mahdollisuus kehittää kykyään kommunikoida, dokumentoida ja välittää elämyksiä, kokemuksia, ideoita ja mietteitä sanojen, konkreettisen materiaalin ja kuvien avulla sekä esteettisten että muiden ilmaisumuotojen avulla

- tarjota lapselle mahdollisuus ymmärtää, kuinka omat teot vaikuttavat ympäristöön
- tarjota lapselle mahdollisuus oppia tuntemaan lähiympäristönsä ja ne toiminnot, joilla on merkitystä jokapäiväisessä elämässä, sekä oppia tuntemaan paikallista kulttuurielämää.

2.3 LASTEN VAIKUTUSVALTA

Esikoulussa luodaan perusta sille, että lapset ymmärtävät, mitä demokratia on. Lasten sosiaalisen kehittymisen edellytyksenä on, että he omien kykyjensä mukaisesti saavat ottaa vastuuta omista teoistaan ja esikouluympäristöstä. Niiden tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden, joita lapset itse eri tavoin tuovat esille, tulee olla esikouluympäristön ja toiminnan suunnittelun pohjana.

Tavoitteet

Esikoulun tavoitteena tulee olla, että jokainen lapsi

- kehittää kykyään ilmaista ajatuksia ja mielipiteitä ja saa siten mahdollisuuden vaikuttaa omaan tilanteeseensa
- kehittää kykyään ottaa vastuuta omista teoistaan ja esikouluympäristöstä
- kehittää kykyään ymmärtää ja noudattaa demokraattisia periaatteita osallistumalla yhteistyöhön ja päätöksentekoon eri tavoin.

Suuntaviivat

Esikoulunopettajan tulee vastata siitä,

- että kaikki lapset saavat todellisen mahdollisuuden vaikuttaa työtapoihin ja toiminnan sisältöön.

Työtiimin tulee

- toimia niin, että yksittäisen lapsen kyky ja halu ottaa vastuuta ja vaikuttaa esikoulussa kehittyä
- toimia niin, että jokaisen lapsen käsityksiä ja mielipiteitä kunnioitetaan
- hyödyntää jokaisen lapsen kykyä ja halua ottaa yhä suurempaa vastuuta itsestään ja lapsiryhmän toiminnasta
- toimia niin, että tytöt ja pojat saavat yhtä paljon vaikutusvaltaa ja tilaa toiminnassa

- valmentaa lapsia osallisuuteen ja vastuunkantoon, kun on kyse demokraattisen yhteiskunnan oikeuksista ja velvollisuuksista.

2.4 ESIKOULU JA KOTI

Huoltajalla on vastuu lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä. Esikoulun tulee täydentää kotia luomalla parhaat mahdolliset edellytykset, jotta jokainen lapsi voisi kehittyä rikkaasti ja monipuolisesti. Esikoulun työn lasten parissa on siksi tapahduttava läheisessä ja luottamuksellisessa yhteistyössä kodin kanssa. Vanhemmilla on oltava mahdollisuus vaikuttaa esikoulun toimintaan kansallisten tavoitteiden asettamissa puitteissa. Se, että esikoulu ilmaisee selkeästi tavoitteet ja sisällön, on siksi edellytys lasten ja vanhempien vaikutusmahdollisuuksille.

Suuntaviivat

Esikoulunopettajan tulee vastata

- siitä, että jokainen lapsi vanhempiensa kanssa saa perehtyä kunnolla esikoulun toimintaan
- siitä, että vanhemmat saavat mahdollisuuden osallistua toimintaan ja vaikuttaa siihen, kuinka tavoitteet konkretisoituvat pedagogisessa suunnittelussa
- kehityskeskustelujen sisällöstä, muotoilusta ja toteuttamisesta
- siitä, että huoltajat ovat mukana toiminnan arvioinnissa.

Työtiimin tulee

- kunnioittaa vanhempia ja tuntee vastuuta siitä, että esikouluhenkilöstön ja lasten perheiden välille kehittyy luottavainen suhde
- käydä toistuvasti keskusteluja huoltajien kanssa lapsen viihtymisestä, kehityksestä ja oppimisesta sekä esikoulussa että sen ulkopuolella sekä järjestää kehityskeskusteluja vähintään kerran vuodessa
- huomioida vanhempien näkemykset, mitä tulee toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen.

2.5 ESIKOULULUOKAN, KOULUN JA VAPAA-AJANKODIN YHTEISTYÖ

Esikoulun tavoitteena on oltava luottamuksellisen yhteistyön saavuttaminen esikoululuokan, koulun ja vapaa-ajankodin välille lasten monipuolisen kehityksen ja oppimisen tukemiseksi kauaskantoisesti.

Yhteistyön lähtökohtana tulee olla kutakin toimintamuotoa koskevat kansalliset ja paikalliset tavoitteet ja suuntaviivat.

Kun lapsen siirtyminen uuteen toimintamuotoon lähestyy, esikoulun erityistehtävänä on löytää tapa päättää esikouluvaihe. Uuteen toimintamuotoon siirryttäessä erityistä huomiota tulee kohdistaa lapsiin, jotka tarvitsevat erityistukea.

Suuntaviivat

Esikoulunopettajan tulee vastata siitä,

- että esikoululuokan, koulun ja vapaa-ajankodin henkilöstö toimii yhdessä tukeakseen lapsen siirtymistä uuteen toimintamuotoon.

Työtiimin tulee

- vaihtaa tietoa ja kokemuksia esikoululuokan, koulun ja vapaa-ajankodin henkilöstön kanssa
- yhdessä esikoululuokan, koulun ja vapaa-ajankodin henkilöstön kanssa huomioida jokaisen lapsen tuen ja virikkeiden tarve.

2.6 SEURANTA, ARVIOINTI JA KEHITYS

Esikoulun laatua tulee jatkuvasti ja systemaattisesti dokumentoida, seurata, arvioida ja kehittää. Jotta esikoulun laatua voitaisiin arvioida ja jotta luotaisiin hyvät edellytykset oppimiselle, täytyy lasten kehitystä ja oppimista seurata, dokumentoida ja analysoida. Lasten tukemiseksi ja haasteiden esittämiseksi oppimisessa tarvitaan tietoa jokaisen lapsen kokemuksista, osaamisesta ja osallisuudesta sekä vaikutusmahdollisuuksista ja kiinnostuksesta eri kohdealueisiin. Tarvitaan myös tietoa siitä, kuinka lasten tutkimushalu, kysymykset, kokemukset ja kiinnostus hyödynnetään toiminnassa, kuinka heidän osaamisensa muuttuu ja milloin lapset kokevat toiminnan kiinnostavana, hauskana ja mielekkäänä.

Arvioinnin tarkoituksena on saada tietoa siitä, kuinka esikoulun laatua, ts. toiminnan organisaatiota, sisältöä ja toteutusta, voidaan kehittää niin, että jokaiselle lapselle tarjotaan parhaat mahdolliset edellytykset kehittyä ja oppia. Kyse on ennen kaikkea siitä, että kehitetään parempia työprosesseja, arvioidaan, onko työ tavoitteiden mukaista ja tutkitaan, mihin toimiin tulee ryhtyä, jotta lasten edellytykset oppia, kehittyä ja tuntea olonsa turvalliseksi esikoulussa paranisi ja nämä pitäisivät esikoulussa olemista hauskana. Arviointitulosten analyysit osoittavat tärkeät kehitysalueet. Lapsinäkökulman tulee selvästi olla kaiken arvioinnin lähtökohtana. Lasten ja vanhempien tulee olla osallisia arvioinnissa ja heidän äänensä on tuotava kuuluviin.

Suuntaviivat

Esikoulunopettajan tulee vastata siitä,

- että jokaisen lapsen kehitystä ja oppimista dokumentoidaan, seurataan ja analysoidaan jatkuvasti ja systemaattisesti, jotta voitaisiin arvioida, kuinka esikoulu hyödyntää lapsen mahdollisuudet kehittyä ja oppia opetussuunnitelman tavoitteiden ja tarkoitusten mukaisesti
- että dokumentaatio, seuranta, arviointi ja analyysi kattavat sen, kuinka opetussuunnitelman tavoitteet integroituvat toisiinsa pedagogisessa työssä
- että toimintaa kokonaisuudessaan, ts. sen edellytyksiä, organisaatiota, rakennetta, sisältöä, toimintoja ja pedagogisia prosesseja, seurataan ja arvioidaan.
- että dokumentaatio, seuranta ja analyysi kattavat sen, kuinka lapsen kyvyt ja osaaminen jatkuvasti muuttuvat kohdealueilla suhteessa niihin kehityksen ja oppimisen edellytyksiin, joita esikoulu tarjoaa
- että arviointimenetelmiä ja dokumentaation ja arviointien käyttöä ja vaikutusta toiminnan sisältöön ja työtapaan sekä lasten mahdollisuuksia kehittyä ja oppia kaikilla kohdealueilla tarkastellaan kriittisesti
- että dokumentaation, seurannan ja arvioinnin tulokset systemaattisessa laatutyössä käytetään esikoulun laadun kehittämiseksi ja siten lasten kehitys- ja oppimismahdollisuuksien kehittämiseksi.

Työtiimin tulee

- jatkuvasti ja systemaattisesti dokumentoida, seurata ja analysoida jokaisen lapsen kehitystä ja oppimista sekä arvioida, missä määrin esikoulu tarjoaa lapselle mahdollisuudet kehittyä ja oppia opetussuunnitelman tavoitteiden ja tarkoitusten mukaisesti
- käyttää erilaisia dokumentaation ja arvioinnin muotoja, jotka antavat tietoa lapsen kehityksen ja oppimisen edellytyksistä toiminnassa sekä mahdollistavat lapsen osaamisen muuttumisen seurannan eri kohdealueilla
- dokumentoida, seurata ja analysoida
 - kommunikaatiota ja yhteistoimintaa lasten kanssa ja lasten kesken, lasten osallistumista ja vaikuttamista sekä sitä, missä tilanteissa lapsi kokee toiminnan kiinnostavaksi, mielekkääksi ja hauskaksi
 - kuinka lapsen kyvyt ja osaaminen muuttuvat jatkuvasti kohdealueilla suhteessa niihin kehityksen ja oppimisen edellytyksiin, joita esikoulu tarjoaa
- dokumentoida, seurata, arvioida ja kehittää

- lasten osallistumista ja mahdollisuutta vaikuttaa dokumentaatioon ja arviointiin, millä tavoin ja missä määrin lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa ja kuinka näiden perspektiivi, tutkimushalu, kysymykset ja ideat hyödynnetään
- vanhempien vaikutusta arviointeihin, millä tavoin ja missä määrin heillä on mahdollisuus vaikuttaa sekä kuinka heidän näkökulmansa huomioidaan.

2.7 ESIKOULUN JOHTAJAN VASTUU

Esikoulun pedagogisena johtajana ja esikoulunopettajien, lastenhoitajien ja muun henkilöstön esimiehenä esikoulun johtajalla on ylin vastuu siitä, että toiminta on opetussuunnitelman tavoitteiden mukaista, ja hänellä on myös vastuu tehtävästä kokonaisuudessaan. Esikoulun johtaja vastaa esikoulun toiminnan laadusta ja siksi hänellä, annetuissa puitteissa, on erityinen vastuu

- toiminnan systemaattisesta ja jatkuvasta suunnittelusta, seurannasta, arvioinnista ja kehittämisestä
- siitä, että systemaattinen laatutyö toteutuu esikoulunopettajien, lastenhoitajien ja muun henkilökunnan avustuksella sekä siitä, että lasten huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua laatutyöhön
- siitä, että esikoulun työmuotoja kehitetään lasten aktiivisen vaikuttamisen edistämiseksi
- esikoulun oppimisympäristö muotoillaan niin, että lapset saavat hyvän ympäristön ja materiaalia kehittyäkseen ja oppiakseen
- toiminta muotoillaan niin, että lapset saavat sen erityisen tuen ja avun ja haasteet, joita he tarvitsevat
- laatia, toteuttaa, seurata ja arvioida esikoulun toimintasuunnitelmaa ehkäistäkseen ja vastustaakseen kaikkia syrjinnän ja loukkaavan kohtelun muotoja, kuten kiusaamista ja rasistista käyttäytymistä lasten ja henkilöstön keskuudessa
- siitä, että esikoulun ja kodin yhteistyömuotoja kehitetään ja että vanhempia informoidaan esikoulun tavoitteista ja työtavoista
- siitä, että esikoululuokan, koulun ja vapaa-ajankodin yhteistyömuotoja kehitetään ja että toimitaan yhdessä edellytysten luomiseksi yhteisymmärrykselle ja luottamukselliselle yhteistyölle
- siitä, että henkilöstö saa jatkuvasti kehittää osaamistaan riittävässä määrin kyetäkseen hoitamaan tehtävänsä ammattimaisesti.